

Les mer om:

Bedre samspill mellom tilsyn og kommunal egenkontroll

Ny kontrollutvalgs- og revisjonsforskrift – NKRFs høringsuttalelse

Kronikk: Politikere kommer og går, revisorer består

- 2 50 år siden ...**
Bjørn Bråthen
- 3 En hektisk vår
- og et spennende jubileumsår**
Styreleder Per Olav Nilsen
- 4 Bedre samspill mellom tilsyn
og kommunal egenkontroll**
Hanne Reitan Øksnes og Sigrid Hynne, seniorrådgivere,
Fylkesmannen i Trøndelag
- 6 Ny kontrollutvalgs- og
revisjonsforskrift – NKRFs
høringsuttalelse**
Bjørn Bråthen,
seniorrådgiver i NKRF
- 9 Kronikk: Politikere kommer og går,
revisorer består**
Ragnhild Sved, debattredaktør
i Kommunal Rapport
- 10 Endringer av selskapsavtaler for
interkommunale selskaper**
Elisabeth Nilsen og Trygve Børsting,
forvaltningsrevisorer i Vestfold
kommunerevisjon
- 12 Norm for behandling av person-
opplysninger ved kommunal
revisjon og kontrollutvalgs-
sekretariat**
Renate Borgmo, seniorrådgiver
i NKRF
- 15 NKRFs årsmøte 2019
- stor enighet inn i jubileumsåret**
Bjørn Bråthen, seniorrådgiver, NKRF
- 16 Tillitsvalgte i Norges Kommune-
revisorforbund 2019-2020 etter
valgene på årsmøtet på Hamar
12. juni 2019**
- 17 Hva skjer?**
- 19 Nytt om navn**

50 år siden ...

Av **Bjørn Bråthen**

Formannen for forbundets kurskomité, revisjonssjef Sverre Husby, holdt foredrag om utdanning av kommunerevisorer på Norsk Kommuneforbunds landskonferanse for kommunerevisorer våren 1969 på Sørmarka. Han innledet med et kort resymé av det som var gjort hittil.

Norges Kommunerevisorforbund rettet i 1956 en henvendelse til Kommunaldepartementet om innføring av en autorisasjonsordning for kommune-revisorene. Som de fleste sikkert er kjent med var departementets svar negativt. Norges Byforbund og Norges Herredsforbund uttalte seg også mot forslaget.

Målet var den gang å søke å nå frem til en offentlig godkjent kompetanseprøve, da en regnet med at en slik prøve ville stimulere kommune-revisjonens personell til å ta fatt på en videre dyktiggjøring i sitt yrke, og at dette igjen ville bidra til å høyne det faglige nivået innen kommunerevisjonen.

I 1965 oppnevnte Kirke- og undervisningsdepartementet en komité med mandat å registrere behovet for registrerte og statsautoriserte revisorer og å legge fram forslag om organiseringen av

undervisningen for disse. Komitéen ble ledet av rektor Coward ved NHH og ekspedisjonssjef Jørgensen i Riksrevisjonen var representant for de offentlige revisorene.

Komitéen regnet med et årlig behov på 140 revisorer, og herav at om lag halvparten ville rekrutteres til offentlige etater. Komitéen drøftet hvorvidt offentlige regnskaper burde tas med i forslaget til studieplan. Konklusjonen ble nei, og begrunnet med at formålet med revisorutdanningen primært måtte være å utdanne revisorer for virksomheter som er revisjonspliktige etter revisorloven og aksjeloven. Komitéen mente likevel at utdanningen ville være nyttig for offentlige revisorer, da de metoder som revisor benytter stort sett skulle være de samme enten det gjelder private eller offentlige regnskaper.

Da komiteen satte strenge krav til praksis fra private virksomheter, ble de fleste offentlige revisorer utelukket fra å kunne oppnå status som registrert revisor. Vel, dette er den situasjonen vi står overfor i dag, avsluttet Husby sitt resymé i Kommunerevisoren nr. 4/1969.. ©

Styreleder **Per Olav Nilsen**, styreleder i NKRF

En hektisk vår – og et spennende jubileumsår

Det har vært en hektisk vår. Utkast til forskrifter har kommet som perler på en snor, og Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) har gjennom sine fagkomiteer og styret behandlet høringsuttalelser.

Som jeg sa under fagkonferansen og årsmøtet på Hamar i juni: Tusen takk til alle som har bidratt for å bedre våre rammevilkår og utvikle kommunal revisjon og kontroll. Det er til beste for kommunene og innbyggerne. Det er til beste for fellesskapets verdier.

Til høsten fortsetter arbeidet ufortrødent med samme styrke. Vi begynner med aktiv deltagelse på Arendalsuka. Vi skal sette vårt preg på gatebildet og debatten. I år er temaet rettssikkerhet for den vanlige innbyggeren – sett fra et kommuneperspektiv. Alle bor i en kommune, og hvilke rettigheter gir det oss? For å belyse det temaet kommer Geir Lippestad, som nå er tilbake i sitt virke som advokat. Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil også være representert ved statssekretær Aase Marthe J. Horrigmo. Tolga kommune har vært på alles lepper siden i fjor høst, og det har ikke stilnet ennå. Marit Gilleberg, som er leder av kontrollutvalget i kommunen, kommer – og det gjør også ordføreren i Mandal, Alf Erik Andersen. At rettsikkerheten også er en del av fellesskapets verdier er det ikke tvil om, men hvordan ivaretar vi den på en best mulig måte? Vi gleder oss!

Budsjett- og regnskapsforskriften ble fastsatt 7. juni, og i skrivende stund er det også håp om at den nye kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften blir fastsatt før sommeren. Det betyr at nye rammevilkår er på plass – og det betyr også at arbeidet med oppdatering av veiledere kan begynne. Det er et omfattende arbeid som skal gjøres av NKRF i løpet av høsten når det gjelder å tilpasse våre verktøy til ny kommunelov og nye forskrifter. Her skal vi ha en konstruktiv dialog internt i NKRF – og mellom NKRF og våre samarbeidspartnere!

27. oktober 2020 fyller NKRF 75 år. Det skal markeres med et stort jubileumsarrangement i Oslo – over flere dager! Vi slår sammen de faste konferansene, som arena for forvaltningsrevisjon, møteplass for selskapskontroll, sekretariatssamlinga, lederkonferansen og fagtreffet for regnskapsrevisorer til

én stor konferanse. Det begynner med årsmøtet mandag 26. oktober, og så går det slag i slag med faglig påfyll – kombinert med markering av 75 år i tjeneste for fellesskapets verdier.

Med historien som bakteppe skal vi på årsmøtet i 2020 også se inn i framtida. Vi skal vedta en ny strategi for NKRF. Fram til da skal vi ha en strategidiskusjon der så mange som mulig skal involveres. Tanken er at en stor del av lederkonferansen i oktober skal brukes til å diskutere strategien, og at tema og tanker skal forankres der, slik at diskusjonen skal skje blant medlemmene i bedriftene.

Utviklinga og endringene som skjer vil berøre oss alle. Kommuner slår seg sammen, det samme gjør bedriftsmedlemmene i NKRF. Dermed blir det større, men færre medlemmer. Hvilke konsekvenser vil det ha for NKRF i framtida – og for kommunal revisjon og kontroll? Og hvordan vil den teknologiske utviklinga påvirke oss? Og et spørsmål vi alle må stille oss er: Hvilken rolle skal NKRF ha og hvilken rolle skal medlemmene ha framover? Her må det bli en felles forståelse for roller og ansvar. En slik felles forståelse blant NKRFs medlemmer vil gjøre oss rustet til å møte framtida – på vakt for fellesskapets verdier!

Men først er det sommer! Jeg vil benytte anledningen til å ønske alle lesere av Kommunerevisoren en riktig god sommer. ☉

Med historien som bakteppe skal vi på årsmøtet i 2020 også se inn i framtida. Vi skal vedta en ny strategi for NKRF.

Av **Hanne Reitan Øksnes** og **Sigrid Hynne**,
seniorrådgivere, Fylkesmannen i Trøndelag

Bedre samspill mellom tilsyn og kommunal egenkontroll

Tilsynsrapporter kan gi nyttig og relevant informasjon til kontrollutvalgets arbeid, for arbeidet med overordnet analyse og for tema og vinkling i en forvaltningsrevisjon. Motsatt kan god egenkontroll redusere behovet for tilsyn.

Tilsyn er et statlig kontrollvirkemiddel som har lange tradisjoner i Norge. På samme måte som kommunesektoren jobber mye med fornying og omstilling for å løse samfunnsoppdraget, har det vært sterkt fokus i mange år på hvordan statlig tilsyn kan bli mer koordinert og effektivt. Det er mye å hente på et bedre samspill mellom statens tilsyn og kommunal egenkontroll. I ny kommunelov som trer i kraft til høsten, er kravet til samordning mellom statlig tilsyn og forvaltningsrevisjoner styrket. Vi vil i denne artikkelen vise hvordan vi løser samordningsrollen i Trøndelag, og peke på forhold som vi må jobbe videre med.

Samordning av tilsyn med forvaltningsrevisjon og ny kommunelov

Difi gjennomførte i 2015 og 2016 flere kartlegginger av statlig tilsyn med kommunene. Difi-rapport 2016:5 *Statens tilsyn med kommunene – Organisering, omfang, nytte og forbedringsmuligheter*, pekte blant annet på at samordning mellom statlig tilsyn og kommunens egenkontroll syntes å være svak. Rapporten dannet bakgrunnsmateriale for omtalen av statlig tilsyn i Prop. 128 S (2016 – 2017), der det å utnytte synergier mellom den kommunale egenkontrollen og statlig tilsyn ble løftet fram.

Ny kommunelov bygger opp under samspillet mellom statlig tilsyn og egenkontrollen, ved å regulere forholdet mellom statlige tilsynsmyndigheter og forvaltningsrevisjonen. I lovens § 30-7 fremgår det at statlige tilsynsmyndigheter både i planlegging, prioritering og gjennomføring av tilsyn får en lovfestet plikt til å ta hensyn til det samlede statlige tilsynet med den enkelte kommune – og til relevante forvaltningsrevisjonsrapporter. Videre skal tilsynsmyndighetene vurdere å utsette eller ikke gjennomføre tilsyn hvis kommunen nylig har gjennomført en kontroll med det samme temaet.

Effektive samordningsverktøy – kalender med tilsyn og forvaltningsrevisjoner

Lovfesting av plikten til å ta hensyn til relevante forvaltningsrevisjonsrapporter både i forberedelse og ved gjennomføring av tilsyn skjerper kravet til en systematisk tilnærming fra vår side, og fordrer at vi skaffer oss rutiner for å holde oversikt over de forvaltningsrevisjoner som gjennomføres i kommunene på våre fagområder. Vi har gode registre også i dag, som for eksempel forvaltningsrevisjonsregisteret, som viser gjennomførte forvaltningsrevisjoner. Vi har også en kalenderløsning på hjemmesiden vår, som gir en oversikt over våre kommunerettede tilsyn. Men vi mangler en samlet oversikt over våre og andre statlige tilsynsmyndigheters tilsyn mot kommunene, og som også omfatter planer for forvaltningsrevisjoner.

Fra årsskiftet får vi et nytt nasjonalt samordningsverktøy. På oppdrag av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har Fylkesmannen i Møre og Romsdal leder arbeidet med å utvikle en felles kalender som skal vise alle statlige tilsyn rettet mot kommunene, i tillegg til at kontrollutvalgssekretariatene kan legge inn planlagte forvaltningsrevisjoner. Tilsynsrapporter og forvaltningsrevisjonsrapporter kan legges til etterhvert som de blir ferdigstilt. Kalenderløsningen kan bidra til at kommunene samlet sett får en bedre oversikt over revisjoner og tilsyn, samtidig som vi får et verktøy som gjør det enklere for oss å planlegge og ta hensyn til hverandres planer og rapporter. Vi imøteser oppstart av kalenderen, og håper kontrollutvalgssekretariatene vil bidra til samspillet ved å benytte seg av muligheten til å legge inn planer og rapporter i verktøyet.

Felles møteplasser – statlig tilsyn og forvaltningsrevisjon

I likhet med flere andre fylkesmannsembeter avholder vi årlige koordineringsmøte med andre tilsynsaktører

og kontrollutvalgssekretariatene. Denne arenaen må vi forsterke og videreutvikle. I år ble koordineringsmøtet avholdt i starten av året med representanter fra Kartverket, Arbeidstilsynet, Mattilsynet, Arkivverket og fire kontrollutvalgssekretariater. Formålet med disse møtene har først og fremst vært å gjennomgå årsplaner for tilsyn og forvaltningsrevisjoner; Hvilke tilsyn- eller kontrolltema er særlig relevante? Bør vi gjøre tilpasninger i planer slik at enkeltkommuner ikke får for stor kontroll- og tilsynsbelastning? Framover vil ny felles tilsynskalender gjøre denne delen av samordningsoppgaven enklere.

Felles møteplasser mellom tilsynsaktører og kommunal egenkontroll bidrar til at vi får helt nødvendig og bedre kunnskap om hverandres arbeid. Kjennskapen gjør det igjen lettere å opprette kontakt ved behov. I høst skal vi vurdere form og innhold for våre koordineringsmøter nærmere, blant annet med bakgrunn i lovendringen. Vi vil se på hvordan vi kan innrette treffpunktene slik at vi fremover i enda større grad, bygger på hverandres arbeid.

Vi har enkeltteksempler der vi får dette til i dag også. Vi har for eksempel i år valgt å ikke gjennomføre landsomfattende tilsyn om samarbeidet mellom barneverntjenesten og nav i en enkeltkommune som ellers utpekte seg, fordi det er gjennomført en forvaltningsrevisjon med tilnærmet samme tema i kommunen i 2017/2018. Motsatt har vi eksempler på at kontrollkomiteen bygger videre på funn fra våre tilsyn – blant annet ved forvaltningsrevisjonen som ble bestilt i oktober i fjor av barnevernarbeidet i Østbyen i Trondheim. Vi ser likevel at vi kan ha mer å hente med en mer systematisk innsats.

Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) har fått i oppdrag fra KMD å lede arbeidet med å utvikle en veileder for samordning av kommunal egenkontroll og statlig tilsyn. Veilederen vil forhåpentligvis gi oss mer kunnskap om likheter og ulikheter i måten statlige tilsynsetater og kommunal egenkontroll jobber på, og gi nyttig erfaringsoverføring.

Forvaltningsrevisjon og våre risiko- og sårbarhetsvurderinger

Valg av tilsynsystema og tilsynsobjekter for våre kommunerettede tilsyn fra år til år er i stor grad basert på risiko- og sårbarhetsvurderinger. Et nytt sammenslått Trøndelag fylke teller i år 48 kommuner. Både for at vi skal ha god dialog og oppfølging med kommunene, og føre tilsyn med de «riktige» kommunene, fordrer dette at vi systematisk sammenstiller kunnskapen vi sitter på. Dette kan omfatte kunnskap fra statistiske data, dialog, henvendelser, tidligere tilsyn, kommunens egenkontroll, klagesaksbehandling og annet.

Fylkesmannen i Trøndelag iverksatte derfor i 2018 flere prosjekt for å utvikle tidsaktuelle kommune-

bilder, som støtter seg på et felles verktøy for å vurdere risiko- og sårbarhetsområder i kommunene. Verktøyet bygger på modell for tjenestebarmeter for barnevernet, utviklet av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Kunnskap vi får om tjenestene fra forvaltningsrevisjonsrapporter kan inngå som en del av det kildematerialet som Fylkesmannen tar hensyn til når vi risikovurderer kommunene innenfor de enkelte fagområder. Kunnskapsbaserte risiko- og sårbarhetsvurderinger er noe Fylkesmannen i Trøndelag vil jobbe mye med framover, og dette bør også være tema i møtet med andre statlige tilsynsmyndigheter, kontrollutvalgssekretariatene og kommunenes revisjonsselskaper fremover.

Lovendring – hva så?

Etter vårt syn bidrar lovfesting av plikten til å ta hensyn til relevante forvaltningsrevisjoner både ved planlegging, prioritering og gjennomføring av tilsyn til at vi vil få et mer bevisst forhold til denne siden av kommunal egenkontroll. Vi ser behov for at det gjøres en jobb med å markedsføre ny kalenderløsning, slik at kontrollutvalgssekretariatene også vil benytte seg av løsningen.

Samtidig er det etter vårt syn viktig å ha for øye at statlig tilsyn og forvaltningsrevisjon til dels har forskjellig formål. Dette må få betydning for vurderingen av om vi skal utsette eller ikke gjennomføre tilsyn dersom det nylig er gjennomført forvaltningsrevisjon med det samme temaet.

Utfordringsbildet for kommunesektoren gjør det helt nødvendig med systematisk arbeid og dyrking av en kultur for fornying og omstilling. Fylkesmannen i Trøndelag tror vi har mye å hente på å utvikle samspillet mellom tilsyn og egenkontrollen i kommunene, og gjennom ny kommunelov får vi virkemidler til dette. Det er også andre viktige områder som statlig tilsyn må utvikle seg på. Vi ønsker å videreutvikle tilsynsarbeidet vårt på tvers av sektorer og fag, og vil videreutvikle dialogen med andre embeter, statsetater og kommunesektoren for å få til dette. Dette er nødvendig, om statlig tilsyn skal bli noe mer enn «bare» kontroll.

Hanne Reitan Øksnes er seniorrådgiver i Oppvekst- og velferdsavdelingen hos Fylkesmannen i Trøndelag. Øksnes er utdannet jurist og er fagkoordinator for de sosiale tjenestene i nav, og er leder for tilsynsforumet til Fylkesmannen i Trøndelag, som er et internt forum på tvers av avdelinger.

Sigrid Hynne er seniorrådgiver i Kommunal- og justisavdelingen hos Fylkesmannen i Trøndelag. Hynne er utdannet samfunnsøkonom, har sitt arbeidsfelt innen samordning og kommuneøkonomi, og er medlem av Fylkesmannen i Trøndelags tilsynsforum. Hynne har tidligere jobbet som forvaltningsrevisor hos KomRev Trøndelag IKS (nå Revisjon Midt-Norge SA).

Av **Bjørn Bråthen**, seniorrådgiver i NKRF

Ny kontrollutvalgs- og revisjonsforskrift – NKRFs høringsuttalelse

NKRF har avgitt høringsuttalelse til den nye kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften. Artikkelen gir en kort presentasjon av hovedpunktene i uttalelsen.

Høringsutkastet til ny kontrollutvalgs- og revisjonsforskrift ble presentert i Kommunerevisoren nr. 2/2019.

Innledning

NKRF er positiv til at departementet har hatt som mål at forskriften skal være enkel og lett tilgjengelig med hensyn til struktur og språk, og støtter at hhv. dagens kontrollutvalgskrav og dagens revisjonsforskrift slås sammen til én forskrift. Prinsippet om færrest mulig gjentakelser av lovens bestemmelser i forskriften støttes også, dog med enkelte unntak som er nærmere omtalt nedenfor.

Departementet viser i høringsnotatet til det pågående arbeidet med ny revisorlov og framhever at dette også kan medføre behov for endringer i bestemmelsene om kommunal revisjon. NKRF støtter dette og peker på at dette f.eks. kan gjelde kvalifikasjonskrav og krav om etterutdanning for oppdragsansvarlig regnskapsrevisor.

Når det gjelder oppbyggingen av forskriften, mener NKRF det kan være hensiktsmessig å se nærmere på strukturen i kapittel 2 om krav til egen revisjon, valg og bytte av revisor og uttalelsesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Særskilte temaer

I høringsnotatet ber departementet om synspunkter på noen særskilte spørsmål, som er nærmere omtalt nedenfor.

Krav til egenvurdering av revisors uavhengighet

NKRF mener at den egenerklæringen som skal til kontrollutvalget, ikke bør omfatte alle revisors medarbeidere som er involvert i revisjonsoppdraget for kommunen. Nåværende bestemmelse om en årlig erklæring fra oppdragsansvarlig revisor, og som oppdateres ved behov, bør videreføres.

Erklæringen kan imidlertid etter NKRFs mening gjerne suppleres med en beskrivelse av revisjonens interne rutiner for å sikre at uavhengighet fortløpende vurderes og ivaretas av de som deltar i det enkelte oppdraget.

Taushetsplikten for revisor og revisors medarbeidere
Unntaket fra taushetsplikten om at revisjonen kan gi opplysninger til skatteetaten om en persons forbindelser med kommunen eller fylkeskommunen – hvis dette er nødvendig for at skatteetaten skal kunne utføre sine kontrolloppgaver, videreføres. NKRF mener det bør vurderes om det skal være åpning for at også andre statlige tilsynsorgan, f.eks. Statens helsetilsyn, Fylkesmannen og NAV Kontroll, skal kunne orienteres hvis det avdekkes mulige straffbare forhold.

For å unngå all tvil om at oppdragsansvarlig regnskapsrevisor kan ivareta rapporteringsplikten etter hvitvaskingsloven, og ev. annen lovpålagt rapporterings- eller opplysningsplikt, foreslår NKRF et nytt ledd i paragrafen om uttak fra taushetsplikten:

Taushetsplikten er ikke til hinder for at revisor ivaretar rapporterings- eller opplysningsplikt gitt i eller i medhold av lov.

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

NKRF mener forskriften i større grad bør omtale og regulere gjennomføringen av forvaltningsrevisjon. I tillegg til at dagens kompetansekrav til oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor bør videreføres, bemerker NKRF at den oppdragsansvarlige må ha tilstrekkelig kompetanse til å ivareta den metodiske og faglige kvaliteten som følger av god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området. Kompetansekrav er også et viktig tiltak for å sikre en uavhengig og objektiv revisjon. NKRF viser i den sammenheng til at EUs revisjonsdirektiv nevner regler om revisors faglige kompetanse som en del av

uavhengighetsreglene/etiske krav til revisjonen. Dette er like viktig i forvaltningsrevisjon som i regnskapsrevisjon.

Revisjonskriterier er det viktigste av de elementene som til sammen definerer forvaltningsrevisjon. NKRF mener derfor at bestemmelsen i gjeldende revisjonsforskrift § 7 andre ledd om å følge god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder samt etablere revisjonskriterier for det enkelte prosjekt, bør videreføres.

Kravet i gjeldende forskrift om årlig forvaltningsrevisjon foreslås ikke videreført. Ifølge lovgiver skal kravet om en plan for forvaltningsrevisjon, basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering, sikre at det blir gjennomført treffende revisjoner. NKRF mener likevel at det i merknad til forskriften bør stilles krav om at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

I den nye kommuneloven er både kontrollutvalget og revisor gitt innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser overfor virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen, dog kun med det som er nødvendig for å undersøke om kontrakten blir oppfylt. Det kan bli strid om hvilket innsyn og hvilke undersøkelser «som er nødvendig for å undersøke om kontrakten blir oppfylt» samt hva det vil si å utføre «oppgaver på vegne av kommunen». NKRF mener dette med fordel bør klargjøres i forskriften.

Kommentarer til enkeltbestemmelser

NKRF finner det naturlig at forskriften starter med kontrollutvalgets myndighet framfor en begrensning av denne (§ 1). I tillegg mener NKRF at det med fordel kan tas inn en presisering om at utvalgets kontrolltiltak ikke kun må avgrenses iht. det som følger av loven.

Det bør presiseres i merknader til forskriften at kontrollutvalgets forslag til budsjett uendret skal legges inn i kommunens totale årsbudsjett samt økonomiplanen (§ 2). Dette for å sikre at budsjettforslaget fra utvalget ikke blir forsøkt endret av den som blir kontrollert.

Kontrollutvalgets plikt til å uttale seg til kommunestyret om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet innstiller til vedtak, er tatt inn i den nye loven under kapittel 14 om økonomiforvaltning. NKRF mener at denne plikten, for helhetens og sammenhengens skyld, også tas inn i forskriften (§ 3).

NKRF foreslår en tilføyelse til bestemmelsen angående møteinnkalling om at innkallingen til møter i kontrollutvalget sendes kommunedirektøren til orientering (§ 6).

NKRF støtter forslaget om at myndigheten til å foreta ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjed av revisjonens øvrige personale, legges direkte til revisjonens leder (§ 7).

I forslaget til § 8 brukes begrepet revisjon av «årsregnskaper og årsberetninger». Det virker unaturlig

å si at årsberetningene revideres. Det er mer vanlig å tenke at revisjonen av årsregnskapet også omfatter en vurdering av nærmere angitte forhold ved årsberetningen. Begrepsbruken kan også være egnet til å misforstå. Spesielt andre ledd kan skape inntrykk av at revisjon av årsberetningen er et eget oppdrag. Andre ledd her kan også forstås slik at det kan velges en egen revisor for det konsoliderte regnskapet. NKRF mener at revisjon av konsolidert årsregnskap er en naturlig del av revisjonen av kommunens (kommunekassens) årsregnskap, og forskriftsteksten bør klargjøre dette.

§ 9 i høringsforslaget omhandler utpekning av oppdragsansvarlig for både regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. NKRF mener det her bør presiseres at det er revisjonens selv som utpeker oppdragsansvarlig revisorer.

Krav ved bytte av regnskapsrevisor er regulert i § 10. NKRF mener at bestemmelsen bør suppleres med et krav om at forrige revisor også har opplysningsplikt hvis ny revisor ber om opplysninger som har betydning for den framtidige revisjonen.

I merknadene til forslag til § 11 om regnskapsrevisors rett til å si fra seg et oppdrag, framkommer det at bestemmelsen er en videreføring av dagens revisjonsforskrift § 16. NKRF oppfatter imidlertid forslaget som en utvidelse, til også å omfatte når en kommune deltar i et interkommunalt revisjonssamarbeid. NKRF støtter en slik utvidelse.

NKRF mener at uttaleretten for eier i forbindelse med eierskapskontroll (§ 13) bør formuleres mer fleksibelt, og foreslår derfor at det er kommunen (ev. den eier som kontrollen er rettet mot) som får uttalerett ved eierskapskontroll. Det blir da opp til den enkelte kommune å avgjøre hvordan de vil organisere høringsprosessen.

En oppramsing av revisors nærstående er tatt inn i § 15 i forslaget om grenser for revisors tilknytning til den reviderte virksomheten. I merknadene framkommer det at oppramsingen er en videreføring av gjeldende lov (§ 79, andre ledd). NKRF oppfatter ikke at dette er tilfelle, men er enig i at gjeldende rett bør videreføres. Oppramsingen må i tilfelle suppleres med følgende:

d) *ektefelle eller samboer til revisorens slektninger i rett nedstigende linje*

e) *slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje til revisorens ektefelle eller samboer*

I forbindelse med forskriftens ikrafttredelse (§ 20) mener NKRF det er behov for å avklare fra hvilket tidspunkt eierskapskontroll blir revisjon. Departementet har i ettertid foreslått dette i en annen høring - forskrift om overgangsbestemmelser til ny kommunelov.

Les hele NKRFs høringsuttalelse på www.nkrf.no/nkrf-mener

Arendalsuka 2019

12–17 august

Rettsikkerhet – en del av fellesskapets verdier

Når: Onsdag 14. august kl. 12.00 – 13.30

Hvor: Kirkekjelleren, Trefoldighetskirken (med servering)

- Geir Lippestad, advokat
- Marit Gilleberg, kontrollutvalgsleder i Tolga
- Alf Erik Andersen, ordfører i Mandal kommune
- Aase Marthe J. Horigmo, statssekretær i KMD

Arrangører

Norges
Kommunerevisorforbund

Temark
Agder og Telemark
Kontrollutvalgssekretariat IKS

Du er også velkommen på vår stand i gågata i Arendal!

– på vakt for
fellesskapets
verdier

Ragnhild Sved, debattredaktør
i Kommunal Rapport

Politikere kommer og går, revisorer består

En valgperiode er snart over, og nye kontrollutvalg skal velges. De må raskt kunne sette seg inn i oppgavene sine, og da er de som «blir igjen» – sekretariatene og revisjonene – viktige i kompetanseoverføringen.

Til tross for at kontrollutvalgene utgjør en sentral del av kommunens egenkontroll, og at arbeidet deres dermed har stor betydning for innbyggernes tillit til kommunen, oppleves ikke vervet som særlig viktig blant mange utvalgsmedlemmer.

I en undersøkelse Kommunal Rapport gjorde i januar, svarte bare 8 prosent av kontrollutvalgsmedlemmene at utvalget har høy status i egen kommune.

En av fire kontrollutvalgsledere svarte i forbindelse med en evaluering gjort av Deloitte i 2014 at de ikke opplevde utvalget som attraktivt for politikerne. «Kontrollutvalget lever en anonym tilværelse», sa en utvalgsleder.

Det er sikkert mange grunner til at det er slik, som at utvalget har fått bevilget så lite penger til sitt arbeid at det knapt er rom til å gjennomføre forvaltningsrevisjoner. Slike gjennomganger av sentrale områder er essensielle for at kontrollutvalgene skal kunne ta sitt ansvar for at kommunen følger lover og regler, ivaretar innbyggernes rettssikkerhet og forebygger korrupsjon.

Tidligere i år snakket jeg med sekretæren til kontrollutvalget i en liten kommune som fortalte at hele årets budsjett gikk til å delta i en selskapskontroll av et IKS kommunen er med i.

Når budsjettene er små, er det desto viktigere å prioritere midlene riktig, og basere seg på en risikovurdering og ikke bare følge langsiktige planer. Områder der det er rimelig grunn til å tro at det begås alvorlige feil, bør undersøkes først. Poenget er jo å få rettet opp i feil, mangler og ulovligheter, og at dette skal skape læring for framtida.

Etter valget skal også nye kontrollutvalg etableres. Mange av dem som velges inn, har lang erfaring som

politikere. Rollen er likevel ny, og de færreste av oss – politiker eller ikke – har inngående kunnskap om kontrollutvalgets arbeid og hvordan det er regulert. De må selv må gjøre en innsats for å sette seg inn dette, men det er også viktig at de som har spisskompetanse på området, bidrar til at de får en god innføring. De må også bli kjent med de ulike rollene som utvalget, sekretariatet og revisjonen har.

Utvalgene må kjenne til hvilken kompetanse som finnes i sekretariatene og revisjonene, for å kunne forsikre seg om at den er god. De må dessuten kunne støtte seg på kompetansen her når de skal omsette vedtak fra kommunestyrene i konkrete mandater eller bestillinger til undersøkelser.

I en spørreundersøkelse Deloitte gjorde i forbindelse med evalueringen i 2014, svarte 86 prosent av utvalgslederne at de hadde nødvendig kunnskap til å ivareta sitt kontrollansvar. Noen færre i sekretariatene – 66 prosent – mente det samme.

Sekretariatene hadde et klart inntrykk av at utvalgene fungerer bedre i store kommuner enn i små, men selvsagt ikke uten unntak. Det kan trolig forklares både med at det er færre kandidater å velge mellom i små kommuner, og som jeg var inne på over; små budsjetter.

Alle er tjent med at vi har gode kontrollutvalg som får anerkjennelse for sitt arbeid. Det er riktig, som utvalgslederen i Haugesund sa i et intervju med Kommunal Rapport i mars, at statusen kommer an på hvordan arbeidet utføres. Men godt utført kontrollarbeid avhenger også av dyktige støttespillere i sekretariater og revisjoner, og –ikke minst – at kommunestyret bevilger de pengene som skal til. ☺

ØVRIGE KRONIKØRER:

Bidragstere fra KS
Kommunesektorens
organisasjon

Foto: Riks-
revisjonen

Riksrevisor
Per-Kristian Foss

Foto: TI
Norge

Av Tor Dølvik, spesialrådgiver i
Transparency International Norge
og medlem av Kommunesektorens
etikuttvalg

Av **Elisabeth Nilsen** og **Trygve Børsting**,
forvaltningsrevisorer i Vestfold kommunerevisjon

Endringer av selskapsavtaler for interkommunale selskaper

Selskapsavtalen er det viktigste styringsdokumentet for et interkommunalt selskap. Denne artikkelen¹ fokuserer på hvilke krav lov om interkommunale selskaper stiller til endringer av selskapsavtaler.

Som kjent skal mange kommuner slås sammen i 2020. Dette blir derfor et år med store endringer i kommune-Norge, ikke bare for kommunene, men også for de interkommunale selskapene (IKS).

Endringer i kommune-Norge

Mange av de interkommunale selskapene får nye eiere, og det kan bli endringer i kommunenes eierandeler. Derfor må selskapsavtalen endres. Etter lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), må denne typen endringer i selskapsavtalen vedtas av kommunestyret/fylkestinget i den enkelte eierkommune-/fylkeskommune.

Endringer som må vedtas av kommunestyrene/fylkestingene

Endringer i selskapsavtalen er underlagt regler i IKS-loven § 4, 2. ledd. Bestemmelsen krever at endringer vedrørende forhold som er opplistet i § 4, 3. ledd (se faktaboks) skal godkjennes av kommunestyrene/fylkestingene i samtlige eierkommuner/-fylkeskommuner, jf. IKS-loven § 4, 1. ledd.

Noen kommuner har delegert myndighet til formannskapet eller et annet utvalg til å følge opp kommunens eierskap i selskaper. Selv om myndighet på dette området er delegert fra kommunestyret, foreligger det en delegasjonssperre i loven. Dette betyr at endringer i selskapsavtalen, som berører

forholdene i IKS-lovens § 4, 3. ledd, må vedtas av kommunestyret. Delegasjonssperren gjelder også for kommuner som er i en sammenslåingsprosess hvor myndighet er delegert til en fellesnemd. Dette betyr at fellesnemdene ikke kan vedta slike endringer i selskapsavtalen på vegne av kommunestyret.²

Vi har allerede nevnt behovet for endringer i selskapsavtalene ved kommunesammenslåinger. Det fremgår av IKS-loven § 4, 3. ledd, (nr. 3 og 7) at angivelse av eiere og eierandelen skal framgå av selskapsavtalen. Ved kommunesammenslåinger vil både eiere og eierbrøken bli en annen, noe som krever en endring av selskapsavtalen med vedtak i eiernes kommunestyre.

Et IKS kan ta opp lån innenfor lånerammen, som skal framgå av selskapsavtalen. Hvis selskapene får behov for økte lånerammer, må selskapsavtalen endres. Denne endringen må vedtas av kommunestyrene i eierkommunene. Dette framgår av punkt nummer 9 i IKS-loven § 4, 3. ledd.

Korrekte vedtak – et ansvar både for eier og selskap

Hver eierkommune er ansvarlig for at egen saksbehandling er korrekt ved endringer av selskapsavtaler. Videre har styret i et IKS et forvaltningsansvar for selskapet, tilsvarende som for aksjeselskaper. Dette medfører at styret skal sørge for at selskapet til enhver tid har en gyldig selskapsavtale.

En god dialog mellom eierne og selskapets styre, vil derfor være viktig ved endringer av selskapsavtaler. Dette kan eksempelvis fremmes gjennom uformelle eiermøter, hvor den videre beslutningsprosessen avklares partene imellom. Det er i selskapets interesse at vedtak blir korrekt fattet, noe som tilsier at selskapene bør gjøre et forarbeid overfor kommunene for å sikre likelydende vedtak i alle kommunestyrene. Likelydende vedtak vil gi klarhet i hva eierne har sluttet seg til.

² Kilde: Tone Molvær Berset, Nye selskapsavtaler for IKS må vedtas av eierkommunene, KS Bedrift, publisert 28. februar 2019, <https://www.ksbedrift.no/advokattjenester/selskapsrett/interkommunale-selskaper/nye-selskapsavtaler-for-iks-maa-vedtas-av-eierkommunene/>

¹ Forfatterne ønsker å takke Arild Sørum Stana fra KS Konsulent for en god faglig dialog om artikkelens tema i forbindelse med en selskapskontroll.

Delegasjonssperren gjelder også for kommuner som er i en sammenlåingsprosess hvor myndighet er delegert til en fellesnemd.

Hvilke praktiske konsekvenser kan en selskapsavtale som ikke er korrekt vedtatt medføre?

En praktisk konsekvens av at selskapsavtalen ikke er korrekt vedtatt, kan være at Foretaksregisteret ikke godkjenner endringen. Utlånsinstitusjoner vil kunne avvise å låne ut penger utover selskapsavtalens låneramme slik den framkommer i Foretaksregisteret. Konsekvensen av dette kan være at prosjekter i selskapet som er avhengig av lånefinansiering blir forsinket.

Hva bør en som folkevalgt, styreleder eller daglig leder være oppmerksom på?

Som folkevalgt er det en fordel å være kjent med de endringene i selskapsavtalen som krever at kommunestyret behandler saken. Selv om din kommune ikke er med i en kommunesammenslåing, kan likevel kommunens eierskap bli berørt ved at andre eierkommuner slås sammen.

Som styreleder/styremedlem og daglig leder i et interkommunalt selskap er det sentralt å sørge for at man til enhver tid har en gyldig selskapsavtale, og at endringer i avtalen er framlagt for eiernes kommunestyre når dette er påkrevd.

Hva bør en som forvaltningsrevisor være oppmerksom på?

I forbindelse med selskapskontroll kan det være nyttig å undersøke om det interkommunale selskapet har en selskapsavtale som er vedtatt i henhold til lov om interkommunale selskaper.

Dette kan gjøres ved å se om det har vært gjort endringer i selskapsavtalen som krever vedtak i eierkommunens kommunestyre, og om disse vedtakene foreligger. Videre kan det være aktuelt å undersøke om selskapet og kommunen har rutiner som sikrer korrekt behandling av slike saker.

Trygve Børsting har bachelorgrad i internasjonal politikk fra Universitetet i Aberystwyth og mastergrad i Europeisk politikk fra Universitetet i Oxford. Han har erfaring fra kommunal sektor som formannskapssekretær.

Elisabeth Nilsen har hovedfag i administrasjon- og organisasjonsvitenskap fra Universitet i Bergen. Hun har lang erfaring med forvaltningsrevisjon, både fra Bergen kommunerevisjon og Vestfold kommunerevisjon. Hun har også erfaring med spesialpedagogikk (Statped).

Lov om interkommunale selskaper § 4, 3. ledd:

Selskapsavtalen skal i det minste angi følgende:

1. selskapets foretaksnavn;
2. angivelse av deltakerne;
3. selskapets formål;
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor;
5. antall styremedlemmer;
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet;
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen;
8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner;
9. annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen.

Av **Renate Borgmo**,
seniorrådgiver i NKRF

Norm for behandling av personopplysninger ved kommunal revisjon og kontrollutvalgssekretariat

NKRF har fått juridisk bistand av advokat Jan Sandtrø i utarbeidelse av en norm for revisjon og kontrollutvalgssekretariat. Ved fagkonferansen på Hamar 12. juni, ga Sandtrø forsamlingen et innblikk i hva som er bakgrunnen for normen, kravene som stilles til en norm, hva NKRF har gjort så langt og hva som gjenstår før ferdigstillelse.

Den nye personopplysningsloven og forordningen vil være våre viktigste kilder til regler om personvern i mange år fremover. Forordningen er omfattende og er ikke fastsatt spesifikt med tanke på revisjon eller sekretariatstjenester. Det er derfor et stort behov for NKRFs medlemmer å avklare løsninger som er tilpasset de oppdragene som utføres.

Hva er en Atferdsnorm?

En atferdsnorm er et regelsett for en spesifikk bransje, og skal gi konkrete regler og retningslinjer for hvordan virksomhetene skal innrette seg for å etterleve kravene i personvernforordningen. I det tidligere regelverket ble dette kalt for bransjenorm, i denne sammenheng *norm*. «Tanken er at det skal utarbeides et regelsett innenfor et område, og dere som medlemmer er mer et virksomhetsområde som utøver en viss handling og aktivitet», sier Sandtrø. Det er vurdert å dele normen mellom revisjon og sekretariat, men det er foreløpig besluttet å holde det samlet i en felles norm.

Fra EUs side er bakgrunnen for en norm at man skal prøve å forenkle og klargjøre GDPR (General Data Protection Regulation). G i GDPR eller personvernforordningen, står for «general», noe som betyr at alt av virksomheter og alle i EU eller EØS-området må gjennom samme regelverk, alt fra små virksomheter med få ansatte til multinasjonale konserner. «Det sier seg selv at regelverket da blir ganske vagt og luftig», sier Sandtrø videre. Av den grunn har

myndighetene gjennom personvernforordningene oppfordret til at vi kommer med slike normer for å klargjøre og gjøre det enklere. Såfremt normen adresserer problemstillinger på en praktisk måte, kan normen gi svar på hvordan skjønnspregede spørsmål kan tolkes og besvares.

Det formelle vilkåret for å utarbeide en atferdsnorm er at det må være «sammenslutninger og andre organer som representerer kategorier av behandlingsansvarlige eller databehandlere». Datatilsynets syn er at dette er en fleksibel regel, hvor det sentrale er at de som vil utarbeide en norm, må ha et reelt mandat til å opptre på vegne av en bransje eller et område.

Fordeler med å ha atferdsnorm

Fordelen med å ha en norm er at det i selve personvernforordningen er punkter som gjør at det kan lønne seg å ha en norm, hvor man skal kunne påvise eller bevise å være innenfor regelverket. Sandtrø viser her til fire sentrale punkter. Ved å etterleve en godkjent norm gir det en trygghet for medlemmene i NKRF, men også for de som får sine personopplysninger behandlet eller håndtert av oss, samt våre oppdragsgivere, kommuner og kontrollutvalg. «Det gir en sikkerhet for at vi som bransje er innenfor regelverket på dette området», uttalte Sandtrø.

Å ha en godkjent norm, kan også være en formildende omstendighet ved eventuelle bøter ved overskridelser av regelverket. Punkt tre og fire er ikke

En databehandler kan være et sekretariat som behandler personopplysninger på vegne av kontrollutvalget.

like relevante for deres bransje, poengterer Sandtrø, men i tilfeller hvor vi skal overføre personopplysninger ut av EØS-området, eller til tredje land, så vil en norm gjøre dette enklere. Det vil også gjøre det enklere hvis vi skal gjøre personvernkonsekvensutredninger, som vil si å behandle nye personopplysninger i stort omfang.

Andre fordeler som kan nevnes er å få et regelsett som er lettere å forholde seg til, et dokument som skal ta for seg alle kravene innenfor vår bransje som gjør det enklere å forholde seg til. Det blir et bedre oppslagsverk hvor tanken er at vi skal forsøke å konkretisere og gjøre det mer forståelig.

Datatilsynet fremhever fordelene ved at en norm kan bidra til diskusjon og påvirkning av hvordan området (bransjen) utvikler seg eller innretter seg etter GDPR. Dette har vi merket godt i arbeidet vi har gjort med normen frem til nå. Det har kommet opp flere problemstillinger som er aktuelle, og problemstillinger man gjerne jobber med på hver sin kant.

En norm kan videre være en fordel ved å bidra til å utjevne konkurranseforhold ved at alle må følge samme regler, og at hovedreglene gjøres likt.

Godkjenning og etterlevelse

Utkast til norm godkjennes av Datatilsynet, og det gis en uttalelse om hvorvidt normen oppfylder kravene i forordningen. Flere normer ligger per dags dato hos Datatilsynet for behandling, men de har ikke ønsket formelt å godkjenne noen normer før EU og EUs personvernråd har kommet med sin veiledning til Datatilsynet om hvordan de skal forholde seg til disse normene. Nå har veiledningen nylig kommet, og utkast kan sendes inn. Datatilsynet vil vurdere om kravene i GDPR for slike normer er oppfylt, om de inneholder tilstrekkelige og nødvendige garantier, om normene er gode nok til å fungere som regler og oppfylle kravene til personvern for de som det gjelder.

Datatilsynet går igjennom normene, gjerne i samråd med de som har sendt inn normen, for å kunne rettlede. Ved godkjenning vil normen bli registrert og offentliggjort. Videre er det mekanismer som tilsier at dersom normen antas å ha grenseoverskridende interesser, for eksempel til andre land, så vil den bli sendt inn til personvernrådet for godkjenning og kunne bli brukt i andre land også. «Vi bør nok være noe nøkterne i ambisjonene våre der,

men det er ikke utenkelig at det kan komme regler som gjelder på tvers av landegrenser innenfor samme fagområde», uttalte Sandtrø.

Personvernforordningen har regler om såkalte særskilte kontrollorgan som har som oppgave å holde oppsyn med at enhetene som er tilknyttet en norm faktisk etterlever normen. Det er foreløpig uklart om det er påbudt med et slikt kontrollorgan eller om det er en frivillig ordning. Datatilsynet avventer avklaringer rundt dette punktet fra EU. Et særskilt kontrollorgan vil være en slags «revisor» for etterlevelse av normen. Kontrollorganet vil ikke overta Datatilsynets myndighet, – Datatilsynet vil fremdeles kunne kontrollere, men et kontrollorgan må imidlertid være sertifisert av Datatilsynet.

Innholdet i normen

Om innholdet i normen sier Datatilsynet at «en står svært fritt til å avgjøre hvilket tema og problemstillinger en slik norm skal omfatte», opplyser Sandtrø, men legger til at det kan se ut som at Datatilsynet kommer til å være strenge på hva som er kriteriene. Det er en del krav om hva som må være med i normen i personvernforordningen og i tillegg har personvernrådet kommet med klare krav til hva som skal være med.

I den videre prosessen skal NKRF nå innlede en dialog med Datatilsynet for å få avstemt hvorvidt vi er på samme spor, slik at vi kan innrette normen etter Datatilsynets grunnlag. Det oppfordres til at man rådfører seg med relevante berørte parter, også registrerte dersom det er mulig. Videre bør en ta hensyn til merknader og synspunkter som fremkommer i en slik prosess.

Utkast til NKRFs atferdsnorm

Utkastet til norm som foreligger per dags dato, begynner å ta form. Advokat Sandtrø tipper det ligger på en ferdighetsgrad rundt 60-70 prosent. Det er avholdt møter med blant annet selskapskontrollkomiteen og forvaltningsrevisjonskomiteen og hvor det ble gitt innspill. Utkastet må nå justeres etter disse innspillene, og normen må språkvaskes. Utkastet i dag inneholder en forklaring av ord og begreper som er sentralt knyttet til arbeidet, slik som hva personopplysninger er og hvem som er behandlingsansvarlig, dette satt i en kontekst med hva med-

lemmene erfarer i praksis. Behandler i denne sammenheng er alt vi gjør med personopplysninger, og personopplysninger er alt som kan knyttes fysisk til enkeltpersoner. «En utbredt misforståelse er at dette kun gjelder sensitive eller vanskelige opplysninger, det gjelder alt som kan knyttes til personer», poengterer Sandtrø.

Vi forsøker å behandle personvernprinsippene som ligger til grunn for personvernforordningen. Det er en del prinsipper som har kommet inn, som blant annet dataminimering, – man skal ikke behandle flere opplysninger enn det som er strengt nødvendig. Videre skal man slette opplysninger så fort det ikke lenger er nødvendig å beholde opplysningene. Slike ting prøver vi å behandle slik at det blir mer konkret og praktisk å etterleve.

Det er et krav om at man alltid skal ha et lovlig grunnlag for behandling av personopplysninger, har man ikke det, har man heller ikke mulighet til å behandle personopplysninger. Som medlemmer har dere en lovmessig plikt til å behandle personopplysninger, en problemstilling i så måte er at det i tillegg må være nødvendig for å oppfylle den lovmessige plikten.

Hvem som er behandlingsansvarlig avgjør hvordan personopplysninger skal behandles. «Er det dere, er det kommunen?», spør Sandtrø forsamlingen. Slike spørsmål oppstår ofte og kan være vanskelig å avgjøre, men gjennom normen forsøkes det å sette noen knagger på dette slik at det skal være enkelt å forholde seg til.

På den andre siden har vi databehandlere, de som behandler opplysninger på vegne av noen andre. En databehandler kan være et sekretariat som behandler personopplysninger på vegne av kontrollutvalget. Sandtrø viser til at dette er spørsmål som foreløpig ikke er helt avklart, – men dersom vi anser et sekretariat å være en databehandler, må det inngås en databehandleravtale mellom sekretariat og kontrollutvalg.

Et annet punkt er om sekretariat og revisjonsenhetene anses å være pliktig til å ha et personvernombud. «Dette er en vanskelig vurdering – det står i GDPR at alle som driver offentlig virksomhet skal ha personvernombud, tolket som stat, kommune og fylkeskommune. Hva med interkommunale selskap og selvstendige enheter?

Vi har gått ned i formålet med å ha et personvernombud, er det nødvendig og riktig å ha det, spør Sandtrø. Ved å se på formålet med reglene passer det ikke inn at NKRFs medlemmer skal ha personvernombud. Sandtrø viser imidlertid til at det ikke er gitt at Datatilsynet er enig i dette, hvordan lovverket skal håndheves i praksis er ikke helt avklart. En norm kan være et hjelpemiddel for å klargjøre vår oppfattelse, – hvis Datatilsynet da er enig i dette gjennom en norm er spørsmålet avklart.

Plikt til informasjonssikkerhet, hvorvidt personopplysninger kan sendes over epost, lagring av opplysninger, anbefalinger, dokumentasjon, de registrertes rettigheter, innsyn, forholdet til offentlighetsloven, taushetsplikt osv. er forhold som vil omtales og klargjøres i normen.

Fremdrift

NKRF vil snarest mulig initiere en dialog med Datatilsynet for å orientere om at det er iverksatt et arbeid med en atferdsnorm. Videre skal et utkast på høring til medlemmene med en høringsfrist på fire uker. Deretter sendes det en søknad for godkjenning til Datatilsynet. Vurderingstemaet for Datatilsynet er hvorvidt normen oppfyller kravene i forordningen og inneholder det som i forordningen kalles tilstrekkelige og nødvendige garantier. Datatilsynet vil deretter godkjenne eller gi en uttalelse og tilbakemelding om hva som eventuelt bør utbedres, noe som legger til rette for en konstruktiv dialog og god prosess. ©

Advokat Jan Sandtrø.

Av **Bjørn Bråthen**, seniorrådgiver, NKRF

NKRFs årsmøte 2019 – stor enighet inn i jubileumsåret

På NKRFs årsmøte 12. juni på Scandic Hamar ble Per Olav Nilsen enstemmig gjenvalgt som styreleder for to nye år.

Totalt var 253 stemmer – fordelt på 98 personlige stemmer, 95 personlige fullmakter og 60 bedriftsstemmer – representert på årsmøtet 2019. Det ble som vanlig avholdt i forbindelse med NKRFs fagkonferanse.

Styreleder Per Olav Nilsen åpnet årsmøtet med å få enstemmig tilslutning til saklisten, og deretter gjennomførte han de innledende valgene for årsmøtet. Per-Martin Svendsen og Mona Moengen ble valgt til hhv. møtedirigent og varadirigent.

Deretter ble de ordinære årsmøtesakene om *årsregnskap og -beretning for 2018, redegjørelser for perioden og årsbudsjett for 2020* behandlet.

Årsresultatet for NKRFs samlede virksomhet ble ca. 400 000 bedre enn budsjettet, og regnskapet viser for øvrig at forbundet har en sunn og solid økonomi. Redegjørelsene fra NKRFs ulike organer vitner om stort engasjement og en positiv utvikling. Det vedtatte budsjettet for neste år legger opp til fortsatt høy aktivitet.

I tillegg til de foran nevnte sakene og valg, som er nærmere omtalt nedenfor, behandlet årsmøtet *NKRFs strategi for 2019-2022*. Styrelederen la fram strategisaken. Strategien er tuftet på at NKRF er en faglig interesseorganisasjon og et serviceorgan for *alle* som arbeider med revisjon av eller tilsyn med

kommunal og fylkeskommunal virksomhet, dvs. revisjonsvirksomheter og kontrollutvalgssekretariater. Årsmøtet sluttet seg enstemmig til den framlagte strategien for 2019-2022, som trekker fram standardsetting, kompetanse, styrking av egenkontrollen, interessant samarbeidspartner for administrative og politiske myndigheter og omdømme som strategiske satsningsområder. Den er en videreføring av strategien fra 2018 – med ett tillegg: Årsmøtet 2019 blir startskuddet for en strategidebatt fram mot årsmøtet i jubileumsåret 2020, hvor årsmøtet først vil bli avholdt 26. oktober, dvs. dagen før NKRF runder 75 år.

Valgkomiteens leder, Morten Alm Birkelid, la fram valgkomiteens innstilling, som ble godt mottatt. Alle *valg* av nye tillitsvalgte var enstemmig og uten motforslag. Resultatet ble gjenvalg av styreleder Per Olav Nilsen og styremedlem Inger Anne Fredriksen for to år. Morten Alm Birkelid og Kjell Ekman ble valgt som nye komiteledere i hhv. disiplinærkomiteen og kvalitetskontrollkomiteen. Videre ble Per-Martin Svendsen og Morten Alm Birkelid gjenvalgt som ledere av hhv. hederstegnkomiteen og valgkomiteen. Blant komitemedlemmene som var på valg, ble det valgt to nye medlemmer og foretatt sju gjenvalg.

En komplett oversikt over *NKRFs tillitsvalgte* i 2019-20 er inntatt på neste side. ☺

Fra årsmøtesalen på Hamar.

Tillitsvalgte i Norges Kommunerevisorforbund 2019-2020 etter valgene på årsmøtet på Hamar 12. juni 2019

Styre	Leder	Per Olav Nilsen	Trondheim kommunerevisjon	2019-2021, gjenvalg
	Nestleder	Alexander Etsy Jensen	Agder og Telemark Kontrollutvalgssekretariat IKS, Temark	2018-2020
	Medlem	Torgun M. Bakken	Glåmdal sekretariat IKS	2018-2020
	Medlem	Inger Anne Fredriksen	Buskerud kommunerevisjon IKS	2019-2021, gjenvalg
	Medlem	Tor Ole Holbek	Agder kommunerevisjon IKS	2018-2020
	1. varamedlem	Wencke S. Olsen	Rogaland kontrollutvalgssekretariat	2019-2020, ny
	2. varamedlem	Kurt Anders Løvoll	KOMREV3 IKS, Møre og Romsdal	2019-2020, ny

Revisjonskomite	Leder	Unn Helen Aarvold	Oslo kommune, Kommunerevisjonen	2018-2020
	Medlem	Inge Johannessen	KomRev NORD IKS	2018-2020
	Medlem	Linn Therese Bekken	Vestfold Kommunerevisjon	2019-2021, gjenvalg
	Varamedlem	Bjørn Hagen	Innlandet Revisjon IKS	2019-2020, gjenvalg

Forvaltningsrevisjonskomite	Leder	Tor Arne Stubbe	Revisjon Midt-Norge SA	2018-2020
	Medlem	Astrid Indrebø	KomRev NORD IKS	2018-2020
	Medlem	Morten Mjøltnes	Bærum kommune, Kommunerevisjonen	2019-2021, gjenvalg
	Varamedlem	Anne Sæterdal	Telemark kommunerevisjon IKS	2019-2020, gjenvalg

Regnskapskomite	Leder	Ann Katharine Gardner	Revisjon Midt-Norge SA	2018-2020
	Medlem	Jolanta Betker	Østfold kommunerevisjon IKS	2018-2020
	Medlem	Anne Oterhals	Møre og Romsdal Revisjon IKS	2019-2021, gjenvalg
	Varamedlem	Ketil Raknes	Aust-Agder Revisjon IKS	2019-2020, ny

Kvalitetskontrollkomite	Leder	Kjell Peter Ekman	Telemark kommunerevisjon IKS	2019-2021, ny
	Medlem	Veslemøy Ellinggard	Møre og Romsdal Revisjon IKS	2019-2021, ny
	Medlem	Øyvind Nordbrønd Grøndahl	Romerike revisjon IKS	2018-2020
	Varamedlem FR-personlig	Elisabeth Nilsen	Vestfold Kommunerevisjon	2019-2020, gjenvalg
	Varamedlem RR-personlig	Rune Haukaas	Rogaland Revisjon IKS	2019-2020, ny

Kontrollutvalgskomite	Leder	Mona Moengen	Romerike kontrollutvalgssekretariat IKS, ROKUS	2018-2020
	Medlem	Pål Ringnes	Kontrollutvalgssekretariatet i Buskerud og omegn, KUBIS	2019-2021, gjenvalg
	Medlem	Kari Louise Hovland	Kontrollutvalgssekretariatet Innlandet - KSI	2018-2020
	Varamedlem	Paul Ivar Stenstuen	Konsek Trøndelag IKS	2019-2020, gjenvalg

Selskapskontrollkomite	Leder	Tom Øyvind Heitmann	Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS - KUSEK	2018-2020
	Medlem	Kirsti Torbjørnson	Telemark kommunerevisjon IKS	2018-2020
	Medlem	Kristin Skaane	Oslo kommune, Kommunerevisjonen	2019-2021, gjenvalg
	Varamedlem	Anne Helene Grunni-Hellestrand	Agder kommunerevisjon IKS	2019-2020, gjenvalg

Disiplinærkomite	Leder	Morten Alm Birkelid	Hedmark Revisjon IKS	2019-2020, ny
	Medlem	Magnus Solsvik	Aust-Agder Revisjon IKS	2019-2021, ny
	Medlem	Unni Romstad	Revisjon Midt-Norge SA	2018-2020
	Varamedlem	Margrete Mjølhus Kleiven	KomRev NORD IKS	2019-2020, ny

Hederstegkomite	Leder	Per-Martin Svendsen	Bærum kommune, Kommunerevisjonen	2019-2021, gjenvalg
	Medlem	Halldis Moltu	Søre Sunnmøre kommunerevisjon IKS	2018-2020
	Medlem	Ketil Roppestad	Akershus og Østfold fylkesrevisjon	2018-2020
	Varamedlem	Øivind Nyhus	Kontrollutvalgssekretariatet Innlandet - KSI	2019-2020, ny

Revisorer	Revisor	Tormod Østli	Hedmark Revisjon IKS	2019-2021, ny
	Revisor	May-Britt Bratlie	Oslo kommune, Kommunerevisjonen	2018-2020
	Vararevisor	Erik Timland-Rismoen	Hedmark Revisjon IKS	2019-2020, ny

Veileder til de nye reglene om rapportering og skattlegging av naturallytelser

Skattedirektoratet har utgitt en ny veiledning om de nye reglene for naturallytelser fra 2019.

Naturallytelser er lønn i annet enn penger som arbeidstaker får i arbeidsforhold og som gir en privatøkonomisk fordel. Slike ytelser kan for eksempel være private reiser, rabatter, gaver, medlemskap på treningssenter osv.

De tidligere reglene for rapportering og skattlegging av naturallytelser var til dels uklare, skjønnsmessige og lite i tråd med samfunnsutviklingen. Svakheterne bidro til en lite effektiv og rettferdig beskatning av naturallytelser. Mange har kunnet motta store fordeler i form av rabatter osv. som har vært skattepliktige, uten at de har blitt skattlagt. Dette er bakgrunnen for at regelverket for naturallytelser ble endret fra 1. januar 2019.

Endringene knytter seg hovedsakelig til fire forhold:

- Klargjøring av skatteplikten og rapporteringsansvaret for ytelser som den ansatte mottar i arbeidsforholdet gjennom tredjeparter. Med tredjepartsytelser menes ytelser den ansatte mottar gjennom andre enn arbeidsgiver. Skatteplikt forutsetter at det er tilstrekkelig tilknytning mellom ytelsen og arbeidsforholdet.
- Klargjøring av reglene for verdsettelse av naturallytelser. Utgangspunktet er at alle

naturallytelser skal verdsettes til omsetningsverdien i sluttbrukermarkedet.

- Klargjøring av reglene for skattefrie personalrabatter. Med personalrabatter menes ytelser fra arbeidsgiver eller arbeidsgivers kunder eller leverandører, når det som ytes gjelder varer eller tjenester som omsettes i arbeidsgivers virksomhet.
- Opprydding i enkelte særbestemmelser, blant annet modernisering av reglene om gaver, forenklinger og lempninger i reglene om overtidsmat og fri avis og opphevelse av reglene om skattefrihet for bedriftsbarnehage, matkuponger og forbedringsforslag.

I den nye veiledningen er det laget en spørsmål- og svarsliste som viser eksempler på bruk av de nye reglene.

+ Les mer om veiledningen på www.skatteetaten.no/rettskilder/type/uttalelser/prinsipputtalelser/veileder-til-de-nye-reglene-om-rapportering-og-skattlegging-av-naturallytelser-6.-mai-2019/

Aktuelle kurs nå:

Faglig oppdatering og nettverksbygging!

▶ Ny kommunelov og forskrifter Nyhet!	10. september	Gardermoen
▶ Samling for kontrollutvalgssekretariater 2019	11. – 12. september	Oslo
▶ B.1.0 Intro – kommuneregnskap	17. – 18. september	Gardermoen
▶ A.3.10 Planlegging og gjennomføring av en forvaltningsrevisjon	18. – 19. september	Gardermoen
▶ C.1.7 Generell forvaltnings- og kommunalrett	24. – 25. september	Lillestrøm
▶ Ny kommunelov og forskrifter Nyhet!	25. september	Porsgrunn
▶ Ny kommunelov og forskrifter	26. september	Værnes
▶ D.2.10 Presentasjonsteknikk	15. – 16. oktober	Lillestrøm
▶ A.2.52 En effektiv vei til gode revisjonsbevis Nyhet!	16. – 17. oktober	Gardermoen
▶ B.1.8 Hvordan utnytte KOSTRA-tallene i ulike analyser	23. – 24. oktober	Gardermoen
▶ NKRFs Lederkonferanse 2019	30. – 31. oktober	Trondheim

www.nkrf.no

Hederstegn i gull gikk til ...

Under årsmøtemiddagen på Hamar ble det skrevet historie. To kvinner ble innlemmet i «gullklubben», som nå teller 10 personer, og som alle har tjent NKRF og medlemmene på en ekstraordinær måte.

Cicel T. Aarrestad

Torgun M. Bakken

Cicel T. Aarrestad, nylig avgått direktør i Rogaland Revisjon IKS, og Torgun M. Bakken, daglig leder i Glåmdal sekretariat IKS, ble begge tildelt forbundets hederstegn i gull med diplom. Dette er to sterke fagpersoner som på hver sine områder har satt store spor etter seg gjennom en årrekke. Torgun har over 40 års fartstid først som revisor og de siste 15 årene som kontrollutvalgssekretær og leder av sekretariatet for utvalgene i Glåmdalskommunene. Cicel har i mer enn 25 år vært en markant revisjonsleder for interkommunale samarbeid i Rogaland og inntil nylig for Rogaland Revisjon IKS.

Begge har hatt markante tillitsverv i NKRF de siste 20 årene både i styret og ikke minst som fagkomiteledere. Cicel har ledet kvalitetskontrollkomiteen i åtte år, og Torgun ledet kontrollutvalgskomiteen de første sju årene etter etableringen i 2005. I tillegg har begge stilt velvillig opp for NKRF i ulike utvalg og arbeidsgrupper og som foredragsholdere. Cicel var bl.a. NKRFs representant i utvalget oppnevnt ved kongelig resolusjon og som la fram NOU 2004: 17 Statlig tilsyn med kommunesektoren. Torgun var bl.a. leder for utvalget som utarbeidet NKRFs første veileder i selskapskontroll, og hun var også medlem av utvalget som utarbeidet etiske retningslinjer for NKRFs medlemmer. Dessuten har begge bidratt med artikler til Kommunerevisoren. 🕒

**Velkommen til dagskurs i
ny kommunelov og forskrifter**

Gardermoen, 10. september 2019
Porsgrunn, 25. september 2019
Værnes, 26. september 2019

www.nkrf.no/kurs

ØSTFOLD KOMMUNEREVISJON IKS

Unn Elisabeth West er utdannet siviløkonom med oppgave i *Strategiske allianser*, og hun er utdannet elektroingeniør med etterutdanning i *Energiøkonomisering i bygninger*. Unn har masterprogram i *Internal Auditing; Governance – Risk Management – Internal*

Control, utdanning i *Management Competence at Board Level* og prosjektadministrasjon fra BI. Hun har også utdanning i arbeidsrett, kvalitetsrevisjon og veiledning. Unn har 22 års erfaring fra Fylkesmannen i Østfold med blant annet gjennomføring og utvikling av tilsyn på barnehage- og utdanningsområdet, tverrfaglig arbeid og arbeidet med virksomhets- og risikostyring, samt ledelse. Hun har i flere år deltatt i utviklingen av de felles nasjonale tilsynene i regi av Utdanningsdirektoratet og utarbeidingen av *Veileder om kravet til skoleeiers forsvarlige system*, kommunens system for å sikre etterlevelse av regelverket på opplæringsområdet.

TRONDHEIM KOMMUNEREVISJON

Lillian Hoem (45) er ansatt som forvaltningsrevisor/jurist fra 1. mars 2019. Hun har mange års erfaring fra Fylkesmannen, og har tidligere også jobbet i Miljøverndepartementet og hos Sysselmannen på Svalbard.

NKRF runder 75 år i 2020 – stort jubileumsarrangement

Forbundet fyller 75 år 27. oktober neste år. I den anledning planlegges det en storstilt markering med årsmøte og jubileumskonferanse i Oslo.

Med unntak av Kontrollutvalgskonferansen som arrangeres som ordinært 29. – 30. januar 2020, blir alle de øvrige årlige konferansene – Fagkonferansen, Arena for forvaltningsrevisjon, Møteplass for selskapskontroll, Samling for kontrollutvalgssekretariater, Fagtreff for regnskapsrevisorer og Lederkonferansen – «slått sammen» til én felles jubileumskonferanse 27. – 28. oktober 2020. Selve årsmøtet vil bli avholdt dagen før jubileumskonferansen.

Arrangementet vil foregå på Clarion Hotel The Hub i Oslo sentrum. Vi kommer tilbake med nærmere informasjon senere, men dette er noe du ikke vil gå glipp av, så sett av datoene i kalenderen allerede nå!

Redaksjonen ønsker alle lesere en god sommer!

Kommunerevisoren utgis av:

Norges Kommunerevisorforbund (NKRF)
Postboks 1417 Vika,
0115 Oslo
Tlf.: 23 23 97 00

E-post: post@nkrf.no

www.nkrf.no
www.twitter.com/nkrf
www.twitter.com/kommunerevisor1
www.facebook.com/NKRF.no

Bankkontonr.: 1450.12.70424
Org.nr.: 975 450 694 MVA

Ansvarlig redaktør:

Styreleder Per Olav Nilsen

Kommunerevisoren kommer ut seks ganger i året: 2.1., 1.3., 2.5., 1.7., 2.9. og 1.11
Frist for innsending av stoff til NKRF er som hovedregel den 5. i måneden forut for utgivelse.

Abonnementspris:
Kr 425 pr. år

Forsidebilde:
Hamardomen
Foto: Knut Erik Lie

Annonsepriser:

1/1-side baksider kr 5 800
1/1-side andre sider kr 5 300
3/4-side kr 4 700
1/2-side kr 4 100
1/4-side kr 3 000
1/8-side kr 1 800
Prisene er ekskl. mva.
Rabatt vurderes ved flere innrykk.
Andre annonseformat etter forhandlinger.

Opplag: 2000
ISSN 0800-644X

Foto som ikke er merket med rettighetshavere eies av NKRF.

Skann QR-koden og få Kommunerevisoren direkte på smarttelefon eller nettbrett.

Grafisk design og trykk:
Merkur Grafisk AS

Returadresse:
Norges Kommunerevisorforbund
Postboks 1417 Vik
0115 Oslo

Planlegg kursaktivitetene og sett av datoene for dine favoritter nå!

- ✓ **Samling for kontrollutvalgssekretariater 2019**
11–12. september / Scandic St. Olavs plass, Oslo
- ✓ **Lederkonferansen 2019**
30–31. oktober / Quality Hotel Augustin, Trondheim
- ✓ **Fagtreff for regnskapsrevisorer 2019**
20–21. november / Scandic Oslo Airport, Gardermoen
- ✓ **Kontrollutvalgskonferansen 2020**
29–30. januar / The Qube, Gardermoen
- ✓ **Fagkonferansen 2020 – NKRFs 75-årsjubileum**
27–28. oktober / Clarion Hotel The Hub, Oslo

Informasjon og påmelding på www.nkrf.no

— på vakt for fellesskapets verdier